

Faustyna Puchalska

"Ontologia jednostki", Witold
Mackiewicz, Warszawa 1995 :
[recenzja]

Sztuka i Filozofia 11, 238-239

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Hegla i postfenomenologów. Okazuje się, że opozycja ta jest istotnym elementem struktury obszaru współczesnej filozofii. Każdy program bowiem musi określić swoje miejsce wobec opisywanych przez Lorenca radykalizmów, z których zarówno jeden, jak i drugi, ma swoje nieusuwalne słabości. Sam autor, usiłując ich uniknąć, opowiada się za postawą kompromisową, zbliżoną do tej, jaką zajmuje Merleau-Ponty.

Książka *Hegel i Derrida. Filozofia w wersji radykalnej* jako całość rozjaśnia więc pewną sytuację problemową współczesnej filozofii, przenikającą wszelkie jej dziedziny (od refleksji epistemologicznej, przez metafizykę, do silnie akcentowanej etyki), a tym samym stanowi istotny wkład w kształtowanie swoistej samoświadomości współczesnego myślenia.

Monika Bobako

Witold Mackiewicz: *Ontologia jednostki. Indywidualizm filozoficzny na przykładzie własnym.* „Witmark”, Warszawa 1995.

Książka W. Mackiewicza *Ontologia jednostki. Indywidualizm filozoficzny na przykładzie własnym*, jest prezentacją tez indywidualizmu filozoficznego i ich realizacją na przykładzie własnym autora. Dzięki temu zostaje stworzony i spełniony projekt ontologii jednostki. Jednostka sama stwarza sobie swój obraz świata, w którym istnieje, zgodnie z przyjętymi przez siebie prawidłami. Twórca *Ontologii jednostki* najpierw rozważa (i przyjmuje) założenia dotyczące całego projektu, a następnie przedstawia „instrukcję stosowania się” do stworzonej przez siebie teorii istnienia jednostki.

Tezy przedstawione przez twórcę *Ontologii jednostki* brzmią: U podstaw ludzkiego bytowania leży indywidualność (tożsamość indywidualna i unikatowość), zatem odrębność i zróżnicowanie. Człowiekowi nie jest dostępny „świat w ogóle”, taki jakim on jest sam w sobie, ale jedynie ludzki obraz świata. Wielość ludzi pociąga za sobą wielość obrazów, stąd brak jedności poglądów, a więc i porozumienia dotyczącego problemów obrazowania świata oraz spraw człowieka. Konstrukcje „spójnej całości” mają charakter incydentalny i tylko doraźne uzasadnienie (por. s. 178).

Podstawą istnienia jednostki jest jej indywidualna tożsamość; to wymaga przyznania jednostce autonomii, a potwierdzenia autonomii należy szukać w konfrontacji jednostki ze światem zewnętrznym. Odwołanie się

do kontekstu różnorodnych relacji, w jakie uwikłana jest jednostka w świecie, samo w sobie nie stanowi żadnego argumentu dowodowego. Ale ponieważ świat zewnętrzny to nic innego, jak stworzony przez jednostkę twórczą obraz świata, na który składają się płaszczyzny aktywności ludzkiej, jednostka znajduje się/znajduje siebie w relacji do świata. A skoro jednostka stwarza sobie różne płaszczyzny, by zmanifestować swe istnienie, i znajduje się/siebie w tych płaszczyznach – zatem istnieje jako autonomiczne indywiduum.

Realizacja takiego projektu ontologii jednostki twórczej oparta jest na założeniu, że to, co jednostkowe, jest pierwotne względem tego, co ogólne, i dlatego „instrukcja stosowania” wymaga inwencji twórczej. Trzeba bowiem wychodząc od tego, co jednostkowe, przekroczyć solipsyzm i znaleźć się w relacji do tego, co zewnętrzne, przez stworzenie (a nie tylko odwoływanie się do) prawideł istnienia w relacji do tego, co zewnętrzne. Ontologia jednostki (czyli indywidualizm filozoficzny na przykładzie własnym) jest metateorią tworzenia przez jednostkę płaszczyzn istnienia. Zdaniem autora, taka spójna konstrukcja ontologii jednostki ma tylko jednostkowe spełnienie.

Faustyna Puchalska

Studia Etyczne i Estetyczne, Zbiór II: Nowoczesność i tradycja. Pod redakcją T. Szkołuta. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin 1995.

Studia Etyczne i Estetyczne, Zbiór II, dotyczą, jak sam ich tytuł wskazuje, koniunkcji: nowoczesność i tradycja. Przeciwwstawienie nowoczesności i tradycji jest raczej dyskusją między nowatorstwem a tradycją, postępem a tradycją, prowadzoną w różnych kontekstach i na różnych płaszczyznach, wyznaczających przestrzeń kulturową. Przestrzeń dyskusji natomiast wyznaczona jest przez świadomość ponowoczesności, przez świadomość tego, że nowoczesność to tylko projekt-do-realizacji, oparty na arbitralnych założeniach i nigdy do końca nie zrealizowany. Dzięki tej świadomości możliwa staje się wielowątkowa analiza podstaw i źródeł nowoczesnej wizji świata i jej stosunku do tradycji.